

5) складання єдиних баз даних об'єктів права інтелектуальної власності та створення умов для вільного користування ними.

Вважаємо необхідним зазначити, що з метою забезпечення ефективного правового регулювання відповідного кола суспільних відносин має йтися про комплексний підхід у визначенні засад державної політики в цій сфері з подальшою підготовкою єдиного законопроекту. До цієї роботи обов'язково слід залучити також Міністерство транспорту та зв'язку, Національну комісію з питань регулювання зв'язку, Державний комітет інформатизації та Державний комітет телебачення та радіомовлення.

---

¹ Бошицький Ю.Л. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. / Ю.Л. Бошицький ; Київський університет права. – К. : Логос, 2007. – 488 с.

² Про авторські та суміжні права : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 64.

³ Засади цивільно-правового регулювання інформаційних зобов'язань: проблеми практики та теорії / А. Кодинець // Юридичний журнал «Право України» : IT право: концепції, реалії та перспективи. – 2018. – № 1. – С. 72–81

⁴ Використання об'єктів інтелектуальної власності в рекламі : навч. посіб. / Т.І. Биркович, І.С. Бондар, Р.Б. Шишка, І.М. Сопілко та ін. – К. : Вид-во «Ліра-К», 2016. – 520 с.

⁵ Internet democasy : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/Internet_democracy

Резюме

Коверзисва Г.П., Коверзисв М.С. Правове забезпечення трансляції в ефірі роликів з Youtube.

Дана стаття відображає правові засади трансляції в ефірі роликів з Youtube, виокремлює специфіку розміщення та захисту авторського права, а також розкриває специфіку вільного використання відео в мережі Інтернет.

Ключові слова: Youtube мережа Інтернет, вільне використання творів, авторські права.

Резюме

Коверзнева Г.П., Коверзнев М.С. Правовое обеспечение трансляций в эфире роликов с Youtube.

Данная статья отражает правовые основы трансляции в эфире роликов с Youtube, выделяет специфику размещения и защиты авторского права, а также раскрывает специфику свободного использования видео в сети Интернет.

Ключевые слова: Youtube сеть Интернет, свободное использование произведений, авторские права.

Summary

Koverznieva H., Koverzniev M. Legal Broadcasting on Youtube Videos.

The article describes the legal bases of broadcasting on Youtube videos, highlights the specifics of the placement and protection of copyright, and also reveals the specifics of the free use of video on the Internet.

Key words: Youtube Internet, free use of works, copyrights.

УДК 347.77

Р.В. БУДКА

Руслан Володимирович Будка, аспірант Київського університету права НАН України

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СУДУ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Запровадження судів з питань інтелектуальної власності вирішується у національних правопорядках по-різному. Насамперед на це впливає наявність традиції щодо зовнішньої чи внутрішньої спеціалізації у національній судовій системі. Важливим чинником, який впливає на створення таких судів, є стан захисту об'єктів інтелектуальної власності та загальна статистика щодо вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності. Також на судову спеціалізацію впливають особливості системи поділу влади в країні. Залежно від цих чинників і вирішується питання про створення спеціалізованих судів з питань інтелектуальної власності.

У цій статті буде наведено аналіз щодо суспільної необхідності у запровадженні в Україні Вищого суду з питань інтелектуальної власності як спеціалізованої установи з урахуванням зарубіжного досвіду функціонування таких установ.

Запровадження суду з питань інтелектуальної власності передбачено Законом України «Про судоустрій і статус суддів»¹. Як буде проаналізовано нижче, запровадження такого суду здійснилося на конкретизацію конституційного принципу спеціалізації у системі судоустрою України (ч. 1 ст. 125 Конституції України²).

Доволі часто такі суди отримують назву патентних судів, однак за цих умов їхня юрисдикція є вузькою, оскільки сферою їх захисту є об'єкти, права на яких посвідчуються патентом.

У світовій практиці існують різноманітні моделі функціонування спеціалізованих судів у сфері інтелектуальної власності: 1) у вигляді окремих автономних судів, які розглядають спори виключно у сфері інтелектуальної власності (Великобританія, Німеччина, Туреччина, Таїланд); у складі судів загальної юрисдикції діють спеціалізовані відділення з розгляду справ про інтелектуальну власність або судді зі спеціальною підготовкою (Австралія, Австрія, Китай); функціонують апеляційні суди, що мають виключну юрисдикцію, але розглядають й інші спори (Франція, Індія, США та ін.); наявність спеціальних відділів у нижчих і вищих судах, що розглядають господарські спори (Іспанія, Швейцарія); наявність спеціальних трибуналів, що слухають ці справи (Корея, Нова Зеландія, Сінгапур)³.

Більшість країн-учасниць TRIPS (Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності) заснували в себе спеціалізовані суди. Є певна диференціація щодо їх назв: патентний суд або суд з питань інтелектуальної власності. При цьому справедливо зазначають, що останнє поняття ширше і вирішує коло питань на ті об'єкти інтелектуальної власності, на які не видаються патенти, зокрема, питання авторського і суміжного права⁴.

Для з'ясування ступеня аргументованості запровадження суду з інтелектуальної власності необхідно звернутися до аналізу деяких конституційних принципів, що стосуються судочинства. Зокрема, принцип поділу влади ґрунтується на диференціації владних функцій. Це необхідно для обмеження влади з метою припинення і попередження зловживання повноваженнями та порушень прав людини. У цій системі судовій владі відведено вирішальну роль, оскільки саме на судах лежить місія визначення стандартів діяльності органів публічної влади у разі правової невизначеності – прогалин, колізій чи суперечностей у законодавстві. Саме незалежний суд визначає, в яких обсягах і межах забезпечувати захист об'єктів інтелектуальної власності.

Законодавець володіє певною свободою конституційного розсуду при запровадженні спеціалізованих судів. Однак для цього має бути певна нагальна потреба у розгляді специфічної категорії спорів, якими можуть виступати податкові спори чи спори, пов'язані із соціальним забезпеченням, або вирішенням питань щодо охорони інтелектуальної власності. У даному випадку законодавець може обрати принаймні одну із трьох моделей спеціалізації: 1) заснувати суди *ad hoc*; 2) відокремлені спеціалізовані суди; 3) спеціалізації всередині загальних судів, а точніше запровадження спеціалізації щодо розгляду особливої категорії справ, зокрема з питань інтелектуальної власності.

На нашу думку, основні аргументи у запровадженні спеціалізації з питань інтелектуальної власності всередині загальних судів є виправданими з міркувань: 1) специфічного предмета та суб'єктного складу цієї категорії справ у приватноправовій сфері; 2) саме запровадження такої спеціалізації сприятиме кращому розгляду зазначеної категорії справ; 3) диференціація також враховує специфічний склад учасників правовідносин, в яких значну роль відіграють фахівці з технічною освітою, що необхідно для визначення рівня новизни при встановленні необхідності щодо захисту винаходів, корисних моделей та інших об'єктів інтелектуальної власності.

Незалежність статусу Вищого суду з питань інтелектуальної власності гарантується конкурсним відбором на посаду суддів відповідно до вимог Закону про судоустрій і статус суддів. Це є цілком прийнятна практика правового регулювання статусу спеціалізованого суду, хоча є певні вади щодо юридичної визначеності кваліфікаційних вимог на посади цих суддів.

Суддею може бути особа, котра відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердила здатність здійснювати правосуддя у Вищому суді з питань інтелектуальної власності, а також відповідає одній із таких вимог: 1) має стаж роботи на посаді судді не менше ніж три роки; 2) має досвід професійної діяльності представника у справах інтелектуальної власності (патентного повіреного) щонайменше п'ять років; 3) має досвід професійної діяльності адвоката щодо здійснення представництва в суді у справах щодо захисту прав інтелектуальної власності щонайменше п'ять років; 4) має сукупний стаж (досвід) роботи (професійної діяльності) відповідно до вимог, визначених пп. 1–3, щонайменше п'ять років (ст. 33 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»). Вважаємо недоліком кваліфікаційних вимог щодо суддів з питань інтелектуальної власності те, що до них встановлюються вимоги щодо наявності технічної освіти, оскільки це є важливим для встановлення патентоспроможності та інших якостей об'єкта захисту права інтелектуальної власності.

У літературі також наголошується на проблематичності того, що не визначено вид судочинства, в порядку якого розглядатимуться справи й відповідно процесуальні норми, якими буде керуватися Вищий суд з питань інтелектуальної власності (ЦПК України, ГПК України чи окремий процесуальний закон) у процесі своєї діяльності⁵. Водночас порівняльно-правовий аналіз свідчить, що попри наявність, зокрема комерційних судів у Чехії чи в Німеччині, немає потреби у спеціальному кодексі на кшталт Господарського процесуального кодексу України, оскільки такі спори у цих країнах розглядаються за правилами цивільного судочинства. У цих країнах лише запроваджується спеціалізація судів, як це є, зокрема, в Німеччині, в якій діє Федеральний патентний суд, що у своїй діяльності саме і керується правилами цивільного судочинства.

На реалізацію положень Конституції та Закону про судоустрій і статус суддів Президент України П. Порошенко 29 вересня 2017 р. підписав Указ № 299/2017, згідно з яким було створено Вищий суд з питань інтелектуальної власності. Указ набрав чинності з дня його опублікування – тобто з 29 вересня 2017 року.

У свою чергу, 30 вересня 2017 р. Вища кваліфікаційна комісія суддів України оголосила конкурс на зайняття у Вищому суді з питань інтелектуальної власності (ВСПІВ) 21 вакантної посади та затвердила Умови проведення конкурсу на зайняття вакантних посад суддів.

Згідно із положеннями ч. 2 ст. 20 Господарського процесуального кодексу України⁶ Вищий суд з питань інтелектуальної власності розглядає такі категорії справ у порядку господарського судочинства, а саме:

1) справи у спорах щодо прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, торговельну марку (знак для товарів і послуг), комерційне найменування та інших прав інтелектуальної власності, в тому числі щодо права попереднього користування;

2) справи у спорах щодо реєстрації, обліку прав інтелектуальної власності, визнання недійсними, продовження дії, дострокового припинення патентів, свідоцтв, інших актів, що посвідчують або на підставі яких виникають такі права, або які порушують такі права чи пов'язані з ними законні інтереси;

3) справи про визнання торговельної марки добре відомою;

4) справи у спорах щодо прав автора та суміжних прав, в тому числі спорах щодо колективного управління майновими правами автора та суміжними правами;

5) справи у спорах щодо укладання, зміни, розірвання і виконання договору щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, комерційної концесії;

6) справи у спорах, які виникають із відносин, пов'язаних із захистом від недобросовісної конкуренції, щодо: неправомірного використання позначень або товару іншого виробника; копіювання зовнішнього вигляду виробу; збирання, розголошення та використання комерційної таємниці; оскарження рішень Антимонопольного комітету України із визначених цим пунктом питань.

Запровадження в Україні Вищого суду з питань інтелектуальної власності слід розглядати у контексті загальносвітової тенденції до поглиблення судової спеціалізації. На підставі цього виділено окремі категорії справи, пов'язані із правом інтелектуальної власності. На відміну від багатьох країн, де існують комерційні суди, в Україні розгляд цієї категорії справ здійснюватиметься у порядку господарського судочинства. Оскільки більшість справ, пов'язаних із охороною прав інтелектуальної власності, отримують охорону у патентному відомстві, то й місцезнаходження Вищого суду з питань інтелектуальної власності у місті Києві є цілком виправданим. Напевно, із плином часу виникне потреба щодо корегування підходів щодо формування персонального складу Вищого суду з питань інтелектуальної власності, оскільки недостатньо для належного розгляду цієї категорії справ лише висококваліфікованих юристів. Ці вимоги слід підсилити, встановивши вимоги щодо наявності відповідної технічної та мистецької освіти для суддів з метою забезпечення якісного правосуддя з питань інтелектуальної власності.

¹ Про судоустрій і статус суддів: Закон України № 1402-VIII від 02.06.2016 р. // Вісник Верховної Ради України. – 2016. – № 31. – Ст. 545.

² Конституція України від 28.06.1996 р. (у редакції від 02.06.2016 р.).

³ Бочарова Н. Специализированные суды по вопросам интеллектуальной собственности: аргументы pro и contra в современных международных дискуссиях / Н. Бочарова // Теория и практика интеллектуальной собственности. – 2007. – № 6. – С. 19–34. – С. 30.

⁴ Беззуб І. Спеціалізований суд із розгляду справ у сфері інтелектуальної власності: зарубіжний досвід та українські перспективи / І. Беззуб // Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3181:spetsializovaniy-sud-iz-rozglyadu-sprav-u-sferi-intelektualnoji-vlasnosti&catid=8&Itemid=350; Коваль І. Щодо правового статусу Вищого суду з питань інтелектуальної власності / І. Коваль // Теория і практика інтелектуальної власності. – 2016. – № 5. – С. 39–44.

⁵ Про створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності : Указ Президента України від 29 вересня 2017 р. // Урядовий кур'єр. – 2017. – № 186.

⁶ Господарський процесуальний кодекс України (у редакції від 03.10.2017 р.) // Вісник Верховної Ради України. – 2017. – № 48. – Ст. 436.

Резюме

Будка Р.В. Окремі аспекти запровадження суду з інтелектуальної власності в Україні та зарубіжний досвід.

У статті на основі компаративного аналізу розкрито природу Вищого суду з питань інтелектуальної власності та його найважливіші функції із захисту інтелектуальної власності.

Ключові слова: захист інтелектуальної власності, незалежність суду, спеціалізований суд, патентний суд, судова влада.

Резюме

Будка Р.В. Отдельные аспекты учреждения суда по интеллектуальной собственности в Украине и зарубежный опыт.

В статье на основе компаративного анализа раскрыта природа Высшего суда по вопросам интеллектуальной собственности и его важнейшие функции по защите интеллектуальной собственности.

Ключевые слова: защита интеллектуальной собственности, независимость суда, специализированный суд, патентный суд, судебная власть.

Summary

Budka R. Some Aspects Implementation of Court on Intellectual Property in Ukraine and Foreign Experience.

Based on comparative analysis in the article the nature of the Supreme Court on Intellectual Property and its most important functions in protecting intellectual property is revealed.

Key words: intellectual property protection, judiciary, independence of judiciary, patent court, specialized court.

УДК 347.77

Ю.Ю. ВІШАР

Юлія Юрїєна Вішар, аспірант Київського університету права НАН України

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АКТИ У СФЕРІ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ

Реформаторські завдання для системи охорони здоров'я України та державної політики у фармацевтичній галузі й мета вітчизняного законодавства у сфері виробництва, експорту, продажу, розподілу, дистрибуції та умов застосування лікарських засобів певною мірою є віддзеркаленням загальносвітової практики охорони інтелектуальної власності у фармацевтиці.

Вочевидь, право власності на інтелектуальні продукти, пов'язані з розробкою, виробництвом і використанням лікарських засобів, встановило лідерство серед інших об'єктів інтелектуальної власності, з урахуванням переваг вільної торгівлі, яка є одним із стратегічних напрямів розвитку України для набуття статусу держави із ринковою економікою.

Вже існуюча система правового контролю й захисту інтелектуального продукту у фармацевтиці в Україні, що складається з Конституції України (документ № 254к/96-ВР, 28.06.1996)¹, Цивільного кодексу України (документ № 435-IV, 16.01.2003)², Закону України (№ 123/96-ВР, 04.04.1996) «Про лікарські засоби»³, Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (№ 2801-XII, 19.11.1992)⁴, підзаконних нормативних актів, прийнятих органами виконавчої державної влади (Міністерством охорони здоров'я України), імплементації міжнародно-правових актів, має низку недоліків, що спричиняє спірні питання при впровадженні та використанні об'єктів інтелектуальної власності й потребує ретельного вивчення і науково-практичних досліджень.

Вступу України 16 травня 2008 р. до Світової організації торгівлі (далі – СОТ) на підставі Угоди «Про заснування Світової організації торгівлі» (м. Марракеш, Монако) за № 981-052⁵, із набуттям чинності з 1 січня 1995 р., базуючись на Заключному акті, що втілює результати Уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів за № 981-002⁶, відповідно до Протоколу «Про вступ України до Світової організації торгівлі» № 981-049, 5 лютого 2008 р. (м. Женева, Швейцарія)⁷, із затвердженням Законом України «Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі» № 250-VI, 10 квітня 2008 р.⁸, передувало підписання Україною Угоди TRIPS (Trade – Related Aspectsof Intellectual Property Rights) від 15 квітня 1994 р.⁹ із встановленням необхідних стандартів у сфері прав інтелектуальної власності, що вважалося процедурним в якості одного із 29 міжнародних договорів, які підписуються кожною країною при вступі до СОТ. Зумовлені однаковим підходом до об'єктів, що можуть одержати охорону, як винаходи, обсягу виключних прав, що надаються, а також вимог до охорони «нерозголошуваних» даних, що стосуються фармацевтичної продукції, з 1 січня 1995 р. встановлені мінімальні норми охорони права інтелектуальної власності, які повинні відображатися у національному законодавстві, що є обов'язковим для всіх членів СОТ.

Безперечно, Протокол про внесення змін до Угоди TRIPS, учинений 6 грудня 2005 р. у м. Женеві (Швейцарія), чинний з 23 січня 2017 р.¹⁰, прийнятий Законом України «Про прийняття Протоколу про внесення змін до Угоди ТРІПС» № 981 – VIII від 3 лютого 2016 р.¹¹, який набрав чинності для України 23 січня 2017 р. відповідно до п. 3 ст. X та ст. XII Марракеської Угоди про заснування Світової організації торгівлі¹², показник виваженого підходу до з'ясування необхідності правового врегулювання провідної галузі країни.

Зміни шляхом включення ст. 31bis після ст. 31, відповідно до Додатку до Протоколу про внесення змін до Угоди TRIPS і Додатку до Угоди TRIPS після ст. 73¹³ надають визначення фармацевтичного продукту, як запатентованого продукту, або продукту, виготовленого із використанням запатентованого процесу, у фармацевтичному секторі – необхідного для вирішення проблем охорони здоров'я. У зв'язку із встановленими правилами співробітництва, затверджені поняття прав, зобов'язань та гнучких механізмів, які надаються членам, узгоджено, що вбачається використання примусового ліцензування, як регулятора правовідносин членів – імпортерів та членів – експортерів із виплатою співрозмірної компенсації без впливу на територіальний характер захисту відповідного патентного права.